

**ОГЛЯД ДИСЕРТАЦІЙ, ЗАХИЩЕНИХ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ
ВЧЕНИХ РАДАХ Д 41.177.01, Д 41.177.02 В ІНСТИТУТІ ПРОБЛЕМ
РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН
УКРАЇНИ У 2016 РОЦІ**

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.03 – ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

**НЕСТЕРОВА КАТЕРИНА СЕРГІЇВНА «ДЕРЖАВНА
РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОГО
ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ» (к.е.н.)**

Науковий керівник – д.е.н., професор, КІБІК Ольга Миколаївна, Національний університет “Одеська юридична академія”, завідувач кафедри національної економіки. Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню проблем реалізації організаційно-економічних інструментів державної регуляторної політики сприяння розвитку морського туризму в Україні. Визначено складові системи формування інституційних засад розвитку морського туризму, обґрунтовано ключові передумови та чинники спротиву розвитку морського туризму в Україні. До ключових складових, спрямованих на формування сучасних інституційних засад ефективного функціонування морського туризму в Україні, віднесено такі: удосконалення нормативно-правової бази, розвиток організаційно-економічних, фінансових та правових засад функціонування інституту партнерства, стимулювання підвищення якості та безпеки послуг морського туризму.

**НІКШИНА ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА «МЕТОДОЛОГІЧНІ
ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ РИНКІВ ЗЕРНА ТА
ПРОДУКТІВ ЙОГО ПЕРЕРОБКИ» (д.е.н.)**

Науковий консультант – д.е.н., професор, академік НАН України БУРКИНСЬКИЙ Борис Володимирович, ІПРЕЕД НАН України, директор. Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Дисертаційна робота присвячена розробці теоретико-методологічних засад регулювання інтегрованих ринків зерна та продуктів його переробки з метою їх збалансованого розвитку в системі національної економіки. Обґрунтовано теоретичний базис функціонування відтворювальної системи вертикально суміжних ринків, ідентифіковано структурні і фінансові деформації відтворювальних процесів, запропоновано концепцію селективного регулювання ВП релевантних ринків. Розроблено методичні положення критеріальної оцінки ефективності функціонування та регулювання системи суміжних ринків. Використовуючи вказану розробку, здійснено критеріальну оцінку відтворювальних процесів у секторах інтегрованих ринків ЗПП, що дозволило визначити тенденції і проблеми їх розвитку, міжсекторні пропорції відтворення. Ідентифіковано проблеми функціонування діючих регуляторних механізмів, визначено змістовний характер, пріоритети і завдання національної зернової політики. Обґрунтовано складові механізми державного регулювання інтегрованих ринків зерна та продуктів його переробки, оцінено ефективність впровадження відтворювальних механізмів регулювання, розроблених автором.

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.04 – ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВАМИ (ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)**

**ГРИШИНА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА «ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ МАЛОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО
ЗРОСТАННЯ» (к.е.н.)**

Науковий керівник – д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України Бутенко Анатолій Іванович, ІПРЕЕД НАН України, завідувач відділу розвитку підприємництва. Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Дисертація присвячена удосконаленню теоретико-методичних положень і розробці науково-практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання потенціалу малого підприємництва у забезпеченні стійкого економічного зростання. Досліджено роль і місце малого підприємництва у забезпеченні стійкого економічного зростання та уточнено сутність поняття «потенціал малого підприємництва». Удосконалено класифікацію факторів, що впливають на потенціал малого підприємництва шляхом встановлення взаємозв'язку між існуючими ознаками та основними умовами, які обумовлюють ці процеси. Сформовано методичний підхід до оцінки потенціалу малого підприємництва. Виявлено і проаналізовано тенденції стану і рівня використання потенціалу малого підприємництва в Україні і Миколаївській області. Обґрунтовано методичний підхід до формування концептуальної моделі розвитку потенціалу малого підприємництва. Визначено і обґрунтовано напрями підвищення ефективності використання потенціалу малого підприємництва в основних видах економічної діяльності Миколаївської області. Розроблено науково-методичний підхід до стратегічної оцінки доцільності економічної інтеграції підприємств малого, середнього і великого бізнесу з врахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки.

**СФІМОВА ГАННА ВІКТОРІВНА «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
ЗАСАДИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ СУДНОБУДУВАННЯ»
(д.е.н.)**

Науковий консультант – д.е.н., професор, академік НАН України Буркинський Борис Володимирович, ІПРЕЕД НАН України, директор. Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Доведена необхідність формування нових організаційно-економічних механізмів і методів управління, які б відповідали внутрішньому стану підприємств і умовам ринку суднобудівної продукції. Ідентифіковано передумови реструктуризації суднобудівного підприємства як комплексного процесу структурних перетворень та нововведень. Розроблено теоретичні засади та принципи побудови концепції реструктуризації суднобудівного підприємства, який базується на виділенні його ключових компетенцій з урахуванням глобальних викликів. Обґрунтовано теоретичні засади формування економічного механізму реструктуризації суднобудівного підприємства. Розроблені наукові засади стратегічного планування реструктуризації суднобудівних підприємств. Удосконалено методологічні та методичні засади проведення оцінки ефективності реструктуризації суднобудівних підприємств. Удосконалено інструментарій моніторингу ефективності реструктуризації суднобудівного

підприємства в частини застосування діагностики за слабкими сигналами з зовнішнього середовища для раннього виявлення загроз і прогнозування впливу факторів зовнішнього середовища. Проведено групування загроз за функціональними складовими для вдосконалення процесу їх ідентифікації та кількісної оцінки економічної безпеки процесу реструктуризації. Теоретично обґрунтовано доцільність використання теорії нечітких множин для побудови багатовимірної залежності рівня економічної безпеки реструктуризації суднобудівного підприємства. Удосконалено науково-методичний підхід до проведення кількісної оцінки рівня економічної безпеки підприємств суднобудування.

ЛЮБЧЕНКО ВІКТОРІЯ ОЛЕГІВНА «ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ КЛАСИФІКАЦІЙНОГО ТОВАРИСТВА (РЕГІСТРА СУДЕН)» (к.е.н.)

Науковий керівник – д.е.н., професор Постан Михайло Якович, Одеський національний морський університет Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри «Менеджмент і маркетинг на морському транспорті». Робота виконана в Одеському національному морському університеті Міністерства освіти і науки України

Дисертаційна робота присвячена дослідженню умов, розробці методичних основ і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності класифікаційного товариства (КТ) на засадах удосконалення його системи управління ризиками. З цією метою виконано аналіз ризиків, та розроблено класифікацію ризиків, що виникають у діяльності КТ, а також аналіз тенденцій розвитку ринку морського страхування в Україні та у світі. На підставі сучасних методів управління ризиками розроблено методичні положення щодо управління ризиками у діяльності КТ, зокрема ризиками зниження якості послуг, які надаються підприємствами-постачальниками, ризиками недостатнього рівня кваліфікації плавскладу, ризиків неповноти інформації щодо поточного технічного стану суден. Розроблено умови ефективного впровадження методу формального оцінювання безпеки (formal safety assessment) у діяльності КТ, а також систему перепідготовки кадрів для КТ.

СУДНИК НАДІЯ ВІТАЛІВНА «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОРЕНДОВАНОГО ФЛОТУ» (к.е.н.)

Науковий керівник – д.е.н., професор Онищенко Світлана Петрівна, Одеський національний морський університет, завідувача кафедрою «Комерційне забезпечення транспортних процесів». Робота виконана у Одеському національному морському університеті Міністерства освіти і науки України

Дисертаційна робота присвячена розробці теоретичних і методичних підходів до підвищення економічної ефективності експлуатації суден фрахтуємих (орендованих) на час. Як основні варіанти оренди на час розглянуто бербоут-чартер і тайм-чартер. Введено поняття «фрахтовий ресурс» і розроблено методичний підхід до його оцінки. На її основі сформульовано економічну базу концепції поетапного поповнення флоту за допомогою бербоут-чартерного оренди. Для методичного забезпечення розроблена економіко-математична модель. Розроблено механізм формування стабілізаційного фонду для забезпечення погашення зобов'язань по платежах, пов'язаних з бербоут-чартерною орендою, в разі негативного впливу комерційних ризиків. Відповідно до розробленого механізму сформульовано економічні інструменти забезпечення

фінансового ресурсу стабілізаційного фонду за рахунок використання тайм-чартерного тоннажу. Встановлено основні фактори, що впливають на ефективність комерційної експлуатації орендованих суден. Для обґрунтування тривалості періоду оренди фрахтуємих в тайм-чартер суден запропоновано два методи в залежності від цілей фрахтування. Встановлено систему чинників, що впливають на вибір швидкісних режимів виконання рейсу орендованими суднами, на її базі одержано вираз для швидкості виконання рейсу, яка забезпечує максимізацію добового прибутку орендованого судна.

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.05 – РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

ЗЕРКІНА ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА «ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ» (К.Е.Н.)

*Науковий керівник к.е.н., професор ГАВРИЛОВ Михайло Сергійович,
Науково-виробнича компанія «Символ», директор. Робота виконана в
Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної
академії наук України*

Дисертацію присвячено вирішенню актуального наукового завдання щодо формування системи кадрового забезпечення інноваційного розвитку економіки регіону за допомогою комплексу науково-методичних та практичних рекомендацій. У роботі розкрито теоретико-методичні засади кадрового забезпечення інноваційного розвитку регіону, а саме розглянуто зміст, склад і проблеми розвитку інноваційної інфраструктури регіону, виявлена сутність кадрового забезпечення інноваційної діяльності в регіоні, досліджені джерела та умови формування кадрового потенціалу регіону. Проведене дослідження дозволило розглянути та оцінити сучасний стан науково-технічної та інноваційної діяльності в Одеському регіоні та виявити основні проблеми кадрового забезпечення його інноваційного розвитку. Доведено, що формування системи кадрового забезпечення інноваційного розвитку економіки регіону потребує розробки кадрової політики і системи інфраструктурного забезпечення кадрового потенціалу регіону. Сформовано і обґрунтовано методичний підхід до побудови системи моніторингу ринку праці регіону та управління кадровим забезпеченням інноваційного розвитку регіону, надані пропозиції з удосконалення організаційних форм підготовки регіональних інноваційних кадрів шляхом їх трансформації в гнучкі інтегровані освітні системи (ГІОС). Визначені можливі типи ГІОС та їх завдання, а також форми інтеграції цих структур.

МАЧУГА НАДІЯ ЗІНОВІВНА «ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ» (д.е.н.)

*Науковий консультант – д.е.н., професор Гринчуцький Валерій Іванович
Тернопільський національний економічний університет, завідувач кафедри
економіки підприємств і корпорацій. Робота виконана в Тернопільському
національному економічному університеті*

У дисертації визначено сутність якості медичних послуг як економічного поняття; розглянуто функціональні засади дієвості системи якісних медичних послуг; встановлено значення якості медичних послуг на макро- і

мікроекономічних рівнях; досліджено засади управління якістю медичних послуг. Досліджено ключові проблеми економіки якості медичних послуг із врахуванням вирішальної ролі останньої як економічної категорії; проведено класифікацію витрат на забезпечення якості медичних послуг; проаналізовано можливість визначення критичної точки якості медичних послуг шляхом оптимізації їх якості та вартості; розглянуто лікарські помилки як джерело зниження якості медичних послуг; доведено необхідність інвестування в покращення якості, що дозволить покрити витрати на забезпечення якості послуг, підвищити рівень обслуговування та, як наслідок, збільшити сатисфакцію пацієнтів. Здійснено аналіз адміністративно-правових засад функціонування страхової медицини; доведено ефективність функціонування системи медичного страхування в історичному аспекті; досліджено системи охорони здоров'я провідних країн світу; розглянуто діючі світові моделі соціальної політики із виокремленням негативних аспектів; розроблено модель досягнення якості медичних послуг; доведено, що ключовими елементами моделі якісних медичних послуг є лікарні.

ШАТАЛОВА ЛЮДМИЛА СЕМЕНІВНА «ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ САМОДОСТАТНОСТІ РЕГІОНІВ» (к.е.н.)

Науковий керівник – д.е.н., професор Уманець Тетяна Василівна, ІПРЕЕД НАН України, старший науковий співробітник відділу розвитку підприємництва. Робота виконана в Одеському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України

У дисертаційній роботі розроблено теоретико-методичні засади і практичні рекомендації щодо формування механізму забезпечення економічної самодостатності регіонів з урахуванням потенційних можливостей та особливостей його розвитку. Обґрунтовано концептуальний підхід щодо формування механізму забезпечення економічної самодостатності регіону в умовах посилення впливу інформаційної складової економіки на господарські процеси. Ядро запропонованого механізму забезпечення економічної самодостатності регіону складають удосконалені на основі системно-праксеологічного підходу та реалізовані на практиці методичні засади оцінювання рівня економічної самодостатності регіону за допомогою інтегральних індексів, а також методичний підхід щодо побудови структурної моделі мотивації до економічної самодостатності регіону. Оцінено організаційно-економічні умови забезпечення економічної самодостатності регіону. Удосконалено методичний інструментарій забезпечення економічної самодостатності регіону на основі визначення сценаріїв активізації економічної діяльності регіону, який ґрунтується на ефективному розподілі продуктивних сил регіону за пріоритетними видами економічної діяльності.

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.06 – ЕКОНОМІКА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА**

АВЕРІХІНА ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА «НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВАРОВИРОБНИКІВ» (к.е.н.)

Науковий керівник – д.е.н., професор Харічков Сергій Костянтинович, Одеський національний політехнічний університет, завідувач кафедри менеджменту. Робота виконана в Одеському національному політехнічному університеті Міністерства освіти і науки України

Досліджено сутність і зміст конкурентоспроможності як економічної категорії в теорії конкуренції, розкрито функціональне визначення екологічного чинника в системі формування конкурентоспроможності товаровиробників, систематизовано і наведено аналіз сучасних тенденцій впливу екологічного чинника на формування конкурентоспроможності економічних систем і об'єктів макро-, мезо- і мікроекономічного рівня. Систематизовано і наведено аналіз сучасного методичного підґрунтя визначення конкурентоспроможності товаровиробників, обґрунтовано і розкрито концептуальні основи врахування екологічного чинника конкурентоспроможності, сформульовано сутність і розкрито змістовну характеристику екологічної конкурентоспроможності товаровиробників. Обґрунтовано принципи формування і структурно-компонентну модель системи інструментального забезпечення екологічної конкурентоспроможності товаровиробників, наведено деталізовану структурно-функціональну характеристику інструментальної бази як складової цієї системи.

КАЛБАНЦОВА-РАЙЛЯН АЛЛА ІГОРІВНА «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РІЧКОВОГО БАСЕЙНУ ДНІСТРА» (к.е.н.)

Науковий керівник – д.е.н., професор Степанов В'ячеслав Миколайович, ІПРЕЕД НАН України, головний науковий співробітник. Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Розглянуто науковий апарат економіко-екологічних досліджень річкового басейну: категорії економіко-екологічної системи річкового басейну як об'єкт досліджень у сфері безпеки, включаючи її структуру та функції, обґрунтовані наукові інструменти оцінки уразливості річкового басейну в транскордонному контексті. Запропоновано категоріальні основи формування економіко-екологічної безпеки річкового басейну, представлені методологічні основи оцінки рівня економіко-екологічної безпеки в системі управління ризиками річкового басейну, а так само запропоновані економіко-екологічні напрямки вдосконалення науково-методичних підходів до оцінки збитків при затопленні території та об'єктів Дністровського басейну.

КНЯЗЄВА ТЕТЯНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ПЕРЕДУМОВ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ» (д.е.н.)

Науковий консультант – д.е.н., професор Батченко Людмила Вікторівна, Київський національний університет культури і мистецтв Міністерства культури України, професор кафедри економіки та менеджменту. Робота виконана у Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України (м. Маріуполь)

В дисертаційній роботі розроблено теоретико-методологічні засади формування інституціональних передумов реалізації міжнародної екологічної політики та сформовано науково-методичний інструментарій її реалізації. Поглиблено знання про природокористування та еколого-економічні відносини природокористування як об'єкту економічного дослідження. Досліджено наукові погляди неокласичної школи економічної теорії щодо вирішення екологічних проблем суспільства. Надано

методологічне обґрунтування критерію ефективності міжнародних еколого-економічних відносин природокористування. Визначено сутність інституції та особливості інституціоналізації міжнародної екологічної політики. Сформульовано концептуальні засади міжнародного економічного механізму природокористування. Досліджено зарубіжний досвід використання економічного інструментарію та особливостей управління природокористуванням. Оцінено вітчизняну практику вирішення еколого-економічних проблем системи управління природокористуванням. Обґрунтовано порядок визначення ефективності економічного механізму вирішення міжнародних проблем природокористування за допомогою економіко-математичного моделювання. Представлено концептуальні аспекти реалізації міжнародної екологічної політики та вирішення міжнародних проблем природокористування. Запропоновано економіко-математичне обґрунтування оптимальної моделі міжнародної еколого-економічної політики. Сформульовано напрями поетапного реформування національної системи управління природокористуванням. Обґрунтовано підхід до управління ефективністю роботи підприємства за рахунок введення екологічних заходів за принципами екологічного менеджменту підприємства.

РУБЕЛЬ ОЛЕГ ЄВГЕНОВИЧ «НЕОІНСТИТУЦІОНАЛІЗМ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У СИСТЕМІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ» (Д.Е.Н.)

Науковий консультант – д.е.н., професор Степанов В'ячеслав Миколайович, ІПРЕЕД НАН України, головний науковий співробітник. Робота виконана в ІПРЕЕД НАН України.

В дисертаційній роботі представлено теоретико-методичне узагальнення теоретичних, методологічних засад і практичних рекомендацій по формування системи неінституційних механізмів економіки природокористування в умовах трансформації економіко-екологічних систем.

В роботі обґрунтовано використання концепції економіко-екологічної трансакції як елементарної одиниці економіко-екологічних відносин, в системі формування модерної економіки природокористування.

В роботі розроблено та теоретично обґрунтовано методологічний комплекс впровадження морфологічної оцінки трансакційних відносин, як базової категорії економіко-екологічного інституційного аналізу. В роботі запропоновано концептуальні підходи до розгляду ринку адміністративних рішень, як елементу інституціональної економіко-екологічної теорії, на основі трансформації його категоріальних елементів, розгляду феномена явища економіко-екологічної корупції та псевдоінститутів тіньової економіки.

Уточнено напрямки формування інституційних стратегії економічного розвитку, як інструмента антикризової економічної політики природокористування, на основі економіко-екологічного іміджу суб'єктів природокористування.